

Nr 534

Av herr **Wachtmeister**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 110, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1959/60 m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 110 inledes med ett förslag till omorganisation av försvarets personalvård. Förslaget innebär en avsevärd utökning av nuvarande organisation, även om det villigt skall erkännas, att försvarsministern på ett förtjänstfullt sätt genomfört kraftiga beskringar av de ursprungliga lindrigt sagt högtflygande planerna.

En jämförelse mellan personalvårdsfrågans behandling och det öde, som längre fram i propositionen drabbat försvarsgrenschefernas yrkanden i vad avser personalstaterna, kan icke gärna framkalla annat än en viss förvåning. Det måste t. ex. förefalla underbefälet mycket egendomligt, att departementschefen icke anser sig kunna gå med på ett genomförande av riksdagens redan fattade principbeslut (i enlighet med proposition nr 120 p. 2 till 1952 års riksdag), att underbefälsorganisationen skulle ges en sådan utformning, att dess tjänster kunde betraktas som ett slutyrke och ej blott som en övergång till ett annat. Så mycket egendomligare ter sig detta, som samtidigt stabsorganen tillåtas svälla ut snart sagt hur som helst.

Av barmhärtighet såväl mot dem på militärt håll, som av opportunitets-skäl ej vågat motsätta sig förslaget, som mot den utredningsman, som ligger bakom både nuvarande och tidigare förslag, skall jag här ej detaljgranska utredningen utan blott dröja vid några av departementschefen tillstyrkta punkter.

Lika väl som vid de lokala förbanden den för personalvården ansvarige förutsättes vara officer, lika väl bör detta vara fallet i försvarsstaben. Det finnes ingen som helst anledning att här inrätta en civil byrå vid sidan av försvarsstabens sektioner, och byråchefsbefattningen kan därför saklöst utgå; chef för personalvårdsavdelningen bör givetvis i princip vara officer, ev. arvodesbefattning.

Som chef för bostadsdetaljen föreslår försvarsministern en byråintendent i lönegrad Ae 21. Det finnes i hela utredningen knappast någon befattning mindre motiverad än denna. Vi ha en väl organiserad kommunal bostadsförmedling, och den förtursrätt till bostäder, som i vissa fall måste tillförsäkras militär personal, kan utan ett öres extra kostnad klaras av genom förhandlingar inom nuvarande organisation, flera är icke våra garnisonsorter.

Den nya organisationens allmänna mål vidröras i propositionen endast

i mycket allmänna ordalag. Ett närmare studium av själva utredningen bringar tyvärr ej större klarhet i detta spörsmål. Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta; får man blott organisationen, skall man nog se till, att man skapar mer eller mindre viktiga arbetsuppgifter och med tiden än fler tjänster. I utredningen bekräftas f. ö. denna perfekta tillämpning av Parkinsons lag. Det har blivit ett ökat antal tjänstemän att betjäna; därför måste kontorsbiträdesbefattningen i Ao 5 vid expeditionen ändras till en kanslibiträdestjänst i Ao 7 och ett nytt skrivbiträde tillkomma. Statskontorets avstyrkan är förvisso väl befogad.

Förutom den omständigheten, att i nuvarande statsfinansiella läge varje kostnadsökning inom fjärde huvudtiteln givetvis bör gå till sådana ändamål, som direkt verka höjande på vår värnkraft, talar mot en utökning av personalvårdsorganisationen även den omständigheten, att utredning om försvarets högsta ledning pågår. Det torde ej vara obefogat att förutsätta, att denna utredning kommer att utmynna i stora förändringar för försvarstabens del. På grund härav måste det vara olämpligt att genom ett beslut nu i vad avser en fristående personalvårdsorganisation föregripa ifrågasvarande utredning.

Visserligen kan ej detta skäl åberopas gentemot en förändring på det lokala planet. Men varför skall det nödvändigtvis vara en förändring där? Det nuvarande systemet har visat sig fungera fullt tillfredsställande — och bör kunna få fortsätta därmed.

Rent allmänt kan om personalvårdsorganisationen sägas, att den är synnerligen väl lämpad för arvodestjänster. Därmed får man befattningshavare, som väl förstå att samordna de militära kraven med personalvårdens, man slipper instifta en civil hierarki inom det militära, och man kan sist men icke minst förbilliga det hela avsevärt.

Självfallet skulle personalvårdsbyrån inom försvarsstaben enligt utredningen utge en särskild publikation, Meddelanden från försvarstabens personalvårdsavdelning. Det är häpnadsväckande, att ett dylikt förslag kunnat komma fram efter den hårda kritik, som riktades mot den militära presstjänsten av 1953 års statsrevisorer.

Till följd av riksdagens beslut med anledning av denna kritik tillsatte ÖB en utredning i frågan. Under p. 5 behandlar propositionen denna verksamhet, och man kan där göra den något förbryllande upptäckten, att resultatet av besparingsutredningen blivit, att det hela blivit dyrare. Någon som helst hänsyn till statsutskottets utlåtande (1954:104), att ytterligare rationalisering borde vara möjlig, har icke tagits.

Intet finnes att erinra emot ÖB:s uttalande (prop. sid. 27): "En centraldirigerad upplysning anses slutligen enligt utredningen kunna medföra, att försvarsgrenarna blir otillbörligt bundna." Detta talar till förmån för ett bibehållande av de nuvarande försvarsgrenstidskrifterna, som numera

väl funnit sin form och samtliga äro välredigerade och läsvärda. Vad "Kontakt med krigsmakten" beträffar, kan man i likhet med försvarets civilförvaltning med skäl ifrågasätta dess existensberättigande. Tidskriften fyller ej i något avseende de krav, man har att ställa på en publikation av dess karaktär. Att kunna föra upp den till erforderlig nivå är emellertid av ekonomiska skäl otänkbart, att inskränka den till färre antal nummer enligt statens organisationsnämnds förslag vore en halvmesy. Ingen kommer att sakna den, och den kan därför utan men för någon nedläggas.

Över huvud förefaller försvarsministern att i propositionen ha gynnat stabsorganen på truppens bekostnad. Det hade annars kunnat vara tillfälle att närmare granska hela försvarsstabens pressdetalj. Skall en sådan ha något berättigande, bör den givetvis vara helt objektiv i sina pressöversikter, men detta torde vara det sista, som kan sägas om verksamheten för närvarande. Kritiska uttalanden förbigår man helt och tar bara med behagliga. Betecknande är, att en ledare i Smålands Folkblad just om problemet Stab och Trupp icke funnit nåd för vederbörande pressklippare. Då försvarsministern i propositionen blott flyktigt behandlat frågan, är jag emellertid icke beredd att komma med något yrkande härutinnan.

Under hänvisning till vad jag ovan framfört får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 110

under p. 1

a) att ingen utökning av försvarets personalvårdsorganisation nu vidtages och att därför personalförteckning enligt departementschefens förslag icke fastställs,

b) att avlöningsstaten för försvarets personalvård fastställs till nu gällande,

c) att till *Försvarets personalvård: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 738 000 kronor.

under p. 5

att tidskriften Kontakt med Krigsmakten måtte nedläggas och därav betingad minskning i löneanslaget vidtages.

Stockholm den 9 april 1959

Hans Wachtmeister